

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Dan. Stalii Regulae Philosophicae explicatae & Orationes aliquot

Stahl, Daniel

Jenae, 1662

Regula X. Quicquid praedicatur de parte, praedicatur de toto

urn:nbn:de:bsz:31-102400

*Quicquid predicatur de parte, predicatur
de toto.*

I. Atqui I. Rationale est pars essentialis hominis: de rationali autē prædico, quod sit differentia, & homo tamen non est differentia. Ita homo est pars, (subjectiva nimirum animalis) & de homine dicitur quod sit species specialissima, quod de animali tamen dici nequit. Sic pars quoque, (ut anima) constituit totum, (hominem) & unitur cum alterâ parte, (nempè cum corpore) totum tamen non constituit totum, nec unitur cum parte: ut homo non constituit hominem, nec unitur cum corpore II. Dentes Æthiopis, qui sunt pars eius, sunt albi, nec tamen Æthiops est albus.

II. Pro responsione & explicatione Regulae sciendum, id, quod de parte aliquâ prædicatur, importare aut concernere interdum ipsam formalem rationem partis, interdum competere parti secundum entitatem absolutam.

III. Jam dico, Regulam non valere de his prædicatis, quæ important aut concernunt ipsam rationem formalem partis: & hoc probant ea, quæ in primò argumentò fuerunt allata. *Esse enim differentiam, esse*
spe

perie
forma
quide
autem

totum
ad rat
est ali

ducer
tis de
tur ab

seind
autem
inde

nemp
partis
te.

his, q
solutu

IV.
essent
catur

sam d
infra

tur de
Virun
enim

lis, red
le? Qu

*speciem, sunt nomina partis, & significant formaliter aliquod genus partis: illud quidem partem essentialem logicam, hoc autem partem subiectivam. Sic consistuntur, aut cum aliquâ parte uniri, pertinent ad rationem formalem partis: per ista enim est aliquid alicujus pars. Huc videntur reducenda ea, quæ rationem formalem partis destruunt. Nam dico: *Manus abscinditur ab homine*, neque tamen dico: *homo abscinditur ab homine sive à seipso*. Destruere autem hoc prædicatum rationem partis, inde patet, quod tollit unionem partis, nempe manus cum alia parte; at ratio partis consistit in unione cum alterâ parte. Loquitur ergò Regula tantum de his, quæ competunt parti secundum esse absolutum.*

IV. Est autem omninò vera de partibus essentialibus logicis. Ut: *Quicquid predicatur de genere & differentiâ, predicatur etiam de specie*, sicuti constat, eâque de plurâ infra. Item *de subiectivis*, ut: *quod predicatur de specie, predicatur etiam de genere*, quod Virum Doctissimum negare miror. Quid enim? Annon ex eò, quod *homo est rationale*, rectè infero, *quoddam animal esse rationale*? Quamquam autem quod de una tantum

specie dicitur, non universaliter de genere prædicatur, inde tamen non sequitur, ipsum de genere non prædicari, cum & particularis prædicatio sit prædicatio.

V. Quantum ad partes essentielles physicas & integrales, de iis etiam valet, & quod de istiusmodi partibus prædicatur, prædicatur etiam de toto, sed cum discrimine: quædam enim prædicantur de toto simpliciter, ut non tantum anima, sed & homo dicitur intelligens, & non tantum corpus hominis, sed & ipse homo quantus est. Quædam autem secundum quid tantum, sive cum additamento illius partis, de qua prædicantur: ut ex eo, quod anima est incorporea, immortalis, &c. non possum dicere: *Homo est incorporeus, immortalis.*

VI. Sed quænam, quæris, simpliciter de toto prædicari possunt, quæque tantum secundum quid? Universalem limitationem tradere difficile est; interim hoc habendum: Ea, quæ de parte aliqua dicuntur, in duplici sunt differentiâ: quædam formaliter ita adstricta sunt alicui parti, ut aliis convenire non possint: quomodo crispum esse capillis, & simum naso tantum convenit. Et hæc prædicantur de toto absolute: ut ex eo, quod capilli sunt crispi, & nasus simus, homo dicitur crispus, simus. Quædam autem

tem
ad al
tere
dam
si man
dicur
di; qu
dente
re, qu
quod
hinc p
nobis

VI
eorum
toto i
quod
quiden
cum h
reum
repugn
intellig
Notan
dicunt
simplic
cum ad
mo est i
Homo
animan

tem ex naturâ suâ non sunt determinata ad aliquam partem, sed & aliis ea competere non repugnat; & horum adhuc quædam simpliciter de totò prædicantur: ut si manus vulneratur, aut tergum virgis caditur, homo dicitur vulnerari & virgis cadidi; quædam autem secundùm quid: ut quod dentes Æthiopsis sint albi, non licet inferre, quod Æthiops sit albus, sed tantùm, quod sit albus secundùm dentes. Atque hinc patet, argumentum secundum §. 1. nobis non obstare.

VII. Sciendum autem ulteriùs puto, eorum, quæ de parte prædicantur, quædam toto ipsi repugnare: ut de animâ dicitur, quod incorporea sit & immortalis, quod quidem homini tanquàm toti repugnat, cum homo sit compositum quid, & corporeum & mortale; quædam autem toti non repugnant: ut de animâ dicitur, quod sit intelligens, quod homini non repugnat. Notanda igitur Regula: *Quæ de parte dicuntur, ita ut toti repugnent, de totò non simpliciter prædicantur, sed secundùm quid cum additione: ut falsum est, si dicam: Homo est incorporeus, immortalis; verum autem: Homo est incorporeus, immortalis secundùm animam.*